
Medicinsk tjära i Marocko

Av Marcus Lindborg

I Marocko säljs stora mängder traditionell medicin. Herbalisterna, de fattigas apotek, blandar till mediciner av växter, djur och mineraler. En av de många mirakelkurerna som ordineras är en medicinsk tjära. Problemet är att i Europa och Nordamerika är denna tjära förbjuden på grund av att den kan vara cancerframkallande.

Genom att intervjua producenter, herbalister och användare, ville vi visa hur tjäran används och i vilken utsträckning. Provtagning och efterföljande kemiska analyser av den traditionella medicinen skulle sedan avslöja om tjäran utgör en hälsorisk för de som använder den.

Intervjuerna visade att medicinen används i stor utsträckning och att de vanligaste användningsområdena även är de som är beskrivna av forskare som riskfaktorer.

Men den stora överraskningen var den kemiska analysen. Inget av de insamlade proven kunde bevisas innehålla de ämnen som kan framkalla cancer. Goda nyheter för de Marockanska användarna, eller? Eftersom tidigare forskning visat på tumörbildande effekter betyder mitt resultat endast att fler studier måste göras för att fastställa eventuell giftighet. Så de rekommendationer som just nu kan ges är att tjäran ska användas med försiktighet.

Vad som däremot kan sägas med säkerhet är att sättet tjäran tillverkas är en hälsofara. De storskaliga tillverkningsmetoderna släpper nämligen ut enorma mängder ofiltrerade rökgaser. Rökgaserna påverkar inte bara producenterna utan hela byar. Detta beror på att tillverkning av tjära sker mitt i byarna. För att säkra bybornas och producenters framtida hälsa måste dessa tillverkningsanläggningar förses med skorstenar och någon form av filtrering.

Intervjuerna och den kemiska analysen visade även att olika typer av växtmaterial användes. Det här är ett problem eftersom endast en dessa arter har påvisad effekt på de åkommor den ordineras för. De andra måste därför utredas både för dess giftighet och deras eventuella medicinska egenskaper. Ett annat problem med den storskaliga tillverkningen är att stora mängder träd avverkas. Eftersom ingen återplantering sker är det ett hot mot den biologiska mångfalden och kan vara en möjlig orsak till ökad ökenspridning.